[*Din ħadet it-tieni premju*]

KEMM JILĦQILHA

ĦRAFA LI GĦANDHA MILL-VERU

Tliet nisa—Katrin Wenza, u Lunzjat—ġirien u ħbieb talqalb, ħarġu għodwa waħda passiġġata. Wara li tbegħdu ħafna, iż-żgħira fosthom lemħet fl-art, ftit il-bogħod minnha, xi ħaġa tleqq, għalhekk qalet lil sħabha: "Araw xi djamant x'ilekk fiddawl tax-xemx."

Il-kbira qaltilha: "dak mhux djamant, imma xi xaqqufa li ħabtu fuqha r-raġġi tax-xemx."

"Lè! kompliet il-fustanija—"dik xi żġieġa!

"Lè, dak djamant!"—"U lè, dik xaqqufa vverniċjata!"—U ħallina minnkom, id-djamanti hawn jinsabu ?... dik żgur xi biċċa żġieġa..."—u kelma ġġib lill-oħra kienu sejjrin jiġġieldu. Il-kbira li kellha wisq mid-dinja qaltilhom :—"Immorru ħdejn l-oġġett, u jekk hu djamant jieħdu min lemħu l-ewwel."

Hekk għamlu!... Kif waslu ndunaw li kien djamant tassew, u minn l-isbaħ, u għalhekk il-kbira kienet pronta ħatfitu, u ma riditx titilqu mn'idejha, għal xejn iż-żgħira sserdket kemm felħet, urietha li jmiss lilha għax hi kellha raġun. Għal xejn ilfustanija għajritha tosta u ħalliela, il-kbira ma riditx tatihulhom, għalhekk wara ħafna ġlied waslu fir-raħal tagħhom, u kif raw

il-ġendarm, irrakontawlu kollox, dan ħadhom għal quddiem is-sindku.

Is-sindku, raġel għaqli, wara li semagħhom qallhom :—"It-tlieta għandkom raġun, iżda d-djamant hu wieħed biss, għalhekk ħalluh hawn, u dik fostkom li l-iktar għandha ħila tidħak b'żewġha daħka gwappa, ikun tagħha, għax tassew ikun imissu lilha. U hekk, għal dak il-mument ilkoll kemm huma ħarġu ferħanin minn quddiem is-sindku, bit-tama tad-djamant.

Daħlu fi djarhom u bdew jaħsbu xi ħlieqa jagħmlu lil żwieġhom. Katrin il-kbira, kellha ġirien tagħha wieħed biċċier ta' min jafda fih; marret għandu u qaltu xi ġralha, dan ikkonsiljaha :—"Għada mita jiġi żewġek mix-xogħol biex jiekol, qies li tagħmel ta' bir-ruħek marida, u għidlu biex imur iġiblek żewġ summiniet, u qies li tibgħatu, u nbagħad ħalli f'idejja."

Hekk għamlet. Il-għada mita żewġha ġie mix-xogħol, hi ma lestietlu xejn. Intefgħet fuq il-kannapè u bdiet tokrob, qaltlu b'qalbha maqsuma, li għandha uġigħ ta' ras, u li qabel ma jġibilha żewġ tajriet ma jgħaddilhiex. Dan, billi kien kaċċatur prim, u kien jirrispettaha, wara li gerger kemm felaħ, qabad, bil-qalb it-tajba, l-ixkubetta u l-barżakka u telqilha l-barra għall-kaċċa.

Hekk kif ħareġ, jidħol il-biċċier, żarmaw malajr-malajr il-kamra ta' isfel u armawha ħanut tal-ikel, fetħu l-bieb u bdew jaqlu l-fwied u l-patata. In-nies resqet u bdew ibigħu.

Ir-raġel ta' Katrin, wara ħafna ġiri u taħbit irnexxielu jispara għal żewġ summiniet u jnizzilhom, kollu ferħan erħielha lejn id-dar. Wasal fit-triq tiegħu, u kif midd idu għall-ħabbata, waqaf kollu skantat. Ħares u reġa' ħares, isib ħanut minnflok id-dar. Beda jitħasseb u jistaqsi lilu n-nifsu jekk ewwilla kienx q'ed joħlom b'għajnejh miftuħa... Jagħmel kuraġġ lilu n-nifsu, jidħol ġewwa. Tal-ħanut resaq fuqu, u : "X'tordna ħabib ?" — qallu. L-ieħor:— "Ma nordna xejn, hawn dari !"— "Tridx tħallina minnek għax għandna x'nagħmlu biż-żejjed jekk trid tixtri xi ħaġa nservik, jekk ma tridx, ir-riħ li ġiebek jarġa' jieħdok u itilqilna l-barra." Wara ħafna ġlied mar għand il-ġendarm għas-sodisfazzjon.

Hekk kif telaq, il-biċċier kien pront neħħa kollox, għalaq il-bieb ta' barra u Katrin reġgħet bdiet tokrob b'rasha.

Żewġha ġie mal-ġendarm, u nħallikom taħsbu kif baqa' b'ħalqu miftuħ mita ma sabx il-ħanut li mar jirraporta. Il-ġendarm ħadha miegħu talli ried igħaddih biż-żuffjett, heddu li jitfgħu l-ħabs. Il-kaċċatur ried kieku jiskuża ruħu, ittanta ifehmu li ftit qabel kien hemm ħanut tassew, imma ma setax jipperswadih; il-ġendarm, wara li tmasħan u ċanfru, bewweġ għal affarih b'rabja ta' kelb fuqu. Malli daħal id-dar, Katrin bdiet teħodha miegħu talli dam, hu qalilha xi ġralu, u din bdiet tiddieħek bih u tgħaddih ta' miġnun.—"Mur kûl—qaltlu—"għax

id-debbulizza għamlet bik u q'ed thewden. X'ħanut, ħanut?... Hawn ma hawnx ħwienet."

Iż-żewġ nisa l-oħra sħab Katrin, semgħu b'din il-ħlieqa u bdew jaħsbu x'jagħmlu huma.

Ir-raġel ta' Wenza, il-fustanija, kien ħabib tal-qalb ma' Fra Gawdenzju, għalhekk urietu bl-affari tad-djamant; dan qalilha biex tħalli f'idejh, u żgur li d-daħka li beħsiebu jagħmel tkun aħjar minn tal-oħra, biss wissieha li malli jiġi r-raġel tibgħatu l-kunvent.

Hekk kif Pawlu, ir-raġel ta' Wenza, ġie biex joftor, martu kienet lesta qaltlu li l-ħabib tiegħu Fra Gawdenz kien ħassu ħażin u jixraq li jmur jarah qabel ma jiekol. Għalkemm kontra qalbu, Pawlu kellu jobdi u telqilha lejn il-kunvent. Staqsa għal l-ajk Fra Gawdenz, u dan, wara li feraħ bih qatigħ, staqsieh jekk kienx kiel; stiednu biex iekol, u Pawlu kiel u xorob kemm felaħ. L-ajk ħallatlu ftit oppju mal-inbid u wara ftit raqad. Fra Gawdenz libsu malajr iċ-ċoqqa u sejjaħ ajk ieħor, bl-ordni li jekk dak il-ġdid isemmi xi mara, ikun pront jatih daqtejn ta' dixxiplina.

Wara li stenbaħ, ħares ma' dwaru u jara li kien liebes ta' ajk, l-ieħor ma' ġenbu qiegħed jaqra. Ma stagħġebx ftit b'din il-biċċa stramba li sab ruħu fiha. Għajjat lil Wenza tiegħu, u l-ajk, bla kliem xejn, farfarlu daqtejn ta' dixxiplina kif tmiss il-liġi, u widdbu li ġol-kunvent ma jistâx isemmi nisa. Pawlu talab ir-raġuni tiegħu, u l-ieħor jilgħablu biss. Mita sar il-ħin ikkmandawh li joħroġ għaċ-ċirka mal-ajk tal-għassa.

Bil-qalb it-tajba kellu jobdi. Huma u qegħdin iduru, jaslu fil-bieb ta' Wenza martu, ħabbtu u kif fetħet, Pawlu kien pront jifraħ biha. Din għamlet ta' bir-ruħha li ma tafux u gżatu lill-ajk l-ieħor, dan ċanfru u qallu li, la jmorru l-kunvent jugżah lil Fra Gawdenz.

Wara ċ-ċirka daħlu l-kunvent; qafel lil Pawlu fiċ-ċella u daqqlu xebgħa dixxiplina talli feraħ b'dik il-mara. Il-miskin għal xejn qal li dik hi martu Wenza, ħadd mill-ajkijiet ma tah widen; u b'kastig tawh iekol ħobż u ilma. Fra Gawdenz ħallatlu mal-ilma ftit oppju, u raqad fil-fond. Neżżgħuh b'iġri ċ-ċoqqa, għabbewh fuq il-ħmar, u ħaduh għand martu fl-aħjar naqħsa.

Il-għada filgħodu mita stenbaħ sab ruħu f'kamartu, u billi ftakar f'dak li ġralu ma ssugrax isejjaħ lil Wenza; din bdiet tgħajjat u tgħajru għażżien, tgħidlu biex ifittex imur għax-xogħol għax il-ħin kien għamel ġmielu. Pawlu qalilha xi ġralu u hi bdiet tidħak bih u tgħaddih ta' miġnun, qaltlu li kien q'ed ipaspar għax minn jumejn il-hawn ma kien mar imkien. Hu baqa' jisħaq fuq li qal, u juriha t-tbenġil li kellu f'dahru bis-swat, u hi tmerih u teħodha miegħu, sakemm, infuskat u mbaqbaq f'demmu, ħareġ għax-xogħol bla kafè.

Lunzjat, iż-żgħira, semgħet bil-ħlieqa li għamlu sħabha u ħasbet x'tagħmel hi biex tisboqhom. Ftehmet ma' xbinha s-sangristan Malgu, qaltlu li jekk jista' jkun hi ma tidhirx fil-logħob, dan wegħidha li jaħseb għal kollox hu. Lilha qalilha biss, li hekk kif ifeġġ fuq il-għatba Pietru, żewġha, tgħidlu li Malgu xbinu miet u ħaduh il-knisja, għalhekk jixraq li jmur jitlob għalih u jarah għall-aħħar darba.

Malgu, mar sab lil wieħed batut u wegħdu li jatih erbat ewwiek ta' Sqallija jekk għandu l-ħila joqgħod f'tebut taparsi mejjet. Inbagħad sab tnejn oħra tahom ħames biċċiet biex jilbsu ta' demonji u jmorru jbusu tebut li jkun minsub f'nofs il-knisja tar-raħal.

Mita Pietru spiċċa mix-xogħol u ngabar id-dar biex iekol, Lunzjat bdiet tibki u tixher, qaltlu li ma lestietlu xejn għaliex xbinhom Malgu miet sobtu, u kien jixraq li qabel ma jibda iekol imur sal-knisja jarah u jitlob għalih. Inħallikom taħsbu kif baqa' Pietru, kemm għela; bla telf ta' żmien telqilha lejn il-knisja. Hekk kif daħal, isib it-tebut bix-xemgħa jixgħel ma' dwaru; infexx jibki, xaqq il-għaraq għalih, u beda ħames *posti*. Il-lejl kien daħal ġmielu, għalhekk qabad siġġu u poġġa f'rokna.

Mita għadda l-ħin sewwa jisma' bħal tkaxkir ta' ktajjen, iwaqqaf widnejh, itawwal għonqu u jara ġejjin żewġt ixjaten.

Il-mejjet mita nduna, berraq għajnejh, ħaseb li d-demonji ħadu żball, ħasbuh li kien mejjet tassew u ġew biex ikarkruh magħhom.—Pietru mita rahom, qabditu t-tremerella, beda jibża' u mar trekken ġo konfessjonarju.—Ta' ġewwa t-tebut kien jinsab f'tapxa wisq ikbar minn ta' Pietru; dan mita rahom joqorbu lejh għolla l-għatu, lesta ruħu biex jaqbeż.

Resqu fuq it-tebut, tbaxxew biex ibusuh; ta' ġewwa ħaseb li sejjrin iġorruh magħhom fl-infern, għalhekk qabeż fuqhom u kollu mbażża' ħareġ jiġri mill-knisja; ix-xjaten mita raw hekk, bdew jibżgħu mill-mejjet u telqulha b'saqajhom wara daharhom jiġru kemm jifilħu l-barra. Pietru, imxarrab u mriegħed bil-biża', telqilha kutu-kutu lejn id-dar b'nifsu maqtugħ.

Malli wasal qal kollox, kull ma ra:—"Mur obsor għal xbini Malgu, kemm kien jidher raġel twajjeb?...—tafx li ġew ix-xjaten għalih u ġarrewh magħhom?..."—Il-mara għamlet ta' bir-ruħha li ma taf b'xejn; u biex tieħu tagħha minn fuq staqsietu bil-herra: "Fejn kont f'dan il-ħin kollu? Ilni nsaħħan u nberred mill-*Ave Marija!*...

Hu beda jipperswadiha, qalilha li hi kienet li bgħatitu biex jara lil xbinu Malgu, li nbagħad ma setax joħroġ mill-knisja billi ġew id-demonji għalih. Lunzjat bdiet tieħu tagħha, tidħak u tgħaddih ta' belhieni; qaltlu li Malgu ma għandu xejn, f'saħtu u mimli bil-għomor, u biex twettaq il-kliem tagħha qaltlu li, għadu kemm ħareġ minn hemm, għax mar ifittxu. Qaltlu wkoll

biex imur iekol u jħallih minn dawk il-ħmerijiet li twebbel bihom.

Għal xejn Pietru ried ifehemha, Lunzjat ma riedet tisma' b'xejn. Ħallietu jkanta waħdu fuq xbinu Malgu.

Għal dik il-lejla Pietru mar jitrejjaq, u Lunzjat kollha ferħana billi għamlet, marret tistrieħ bit-tama tad-djamant.

Il-għada, it-tliet nisa, bikri-bikri, sabu ruħhom quddiem issindku, irrakkuntawlu l-ħlieqa li għamlu lil żwieġhom. Wara li bis-sabar kollu s-sindku semagħhom, qal :—"Il-kbira daħket b'żewġha biss ; il-fustanija b'ċajta waħda daħket bi tnejn : b'żewġha u bl-ajk li kellu miegħu għad-dixxiplina; iż-żgħira kellha ħila, bla ma tidher hi, tidħak b'erbgħa min-nies: b'dak li għamilha ta' mejjet ġot-tebut, b'żewġha, u biż-żewġt ixjaten. Għalhekk hi kienet li ndunat l-ewwel bid-djamant, u lilha jistħoqq għal mertu tal-ħtieqa tagħha.

Il-għada, mita Lunzjat uriet lil żewġha Pietru d-djamant u qaltlu minn fejn u kif kisbitu, faħħar il-għaqal ta' martu, u ma setax li ma jgħidx : Kemm jilħqilha !

La Croce Ottagona. (G. Micallef Goggi).